

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ ОДЕЩИНИ

інформаційний огляд за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами

Випуск 10 (жовтень 2023 р.)

Загальні питання культури Проблеми, нагородження, семінари

01 жовтня в Україні відзначили Міжнародний день музики та День працівників освіти. А вже 8 жовтня своє свято відзначили художники. Міський голова Геннадій Труханов привітав працівників сфери культури з професійними святами та вручив почесні нагороди. Мер Одеси звернувся до педагогів мистецьких шкіл Одеси та подякував їм за те, що навіть в умовах воєнного стану вони продовжують навчати молоде покоління. «Естетичне виховання дітей закладає фундамент всебічного розвитку особистості, її формування, зокрема й у сфері патріотичного виховання дітей. Щира вам подяка за вашу працю! А ми вас і надалі підтримуватимемо всебічно і завжди!» – сказав мер Одеси Геннадій Труханов. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/234899/>).

09 жовтня в галереї «Артодеса» Літнього театру Міського саду відбулася урочиста церемонія нагородження лауреатів премії ім. Яна Гельмана. Ян Альбертович Гельман – легендарний художній керівник команди «Джентльмени Одеського університету», письменник, сценарист, гуморист. Команда «Джентльмени Одеського університету» вже вчетверте проводить церемонію нагородження п'яти номінантів, обраних голосуванням членів команди. Основні засади, що лежать в основі вибору претендентів, – внесок у збереження та розвиток історії і культури Одеси. Номінанти на премію Яна Гельмана – люди, які кожен у своїй сфері діяльності завзято та щиро намагаються зробити внесок у непросте сьогодення Одеси та України, розповісти про нас усьому світу. Цьогоріч лауреатами премії імені Яна Гельмана стали: письменник Сергій Рядченко, режисер Володимир Підгородинський, головний тренер ФК «Чорноморець» Роман Григорчук, фотохудожниця Ганна Голубовська, український телеведучий, продюсер програми «Що? Де? Коли?» Олександр Андросов. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/234970/>).

Бібліотечна справа

10 жовтня у відділі мистецтв Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки імені М. Грушевського відбулася зустріч, присвячена Дню художника України. Із зацікавленістю студенти Університету 3-го віку Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Приморського району міста Одеси прослухали розповідь молодшого наукового співробітника Одеського національного художнього музею Ольги Дзерик «Великі митці-ювіляри та їхнє життя, натхнення, творчість». Мистецтвознавиця розповіла, зокрема, про українських художників-ювілярів Олександра Ацманчука, Теофіла Фраєрмана, Романа і Маргіт Сельських. День художника – свято майстрів пензля, барв і ліній – Україна відзначила вже в 15-й раз! До цієї події завідувачка відділу мистецтв Тетяна Шилова підготувала книжково-ілюстративну виставку, на якій було представлено книги, альбоми, різноманітні ілюстровані видання, що розповідають про життя і творчість видатних українських художників-ювілярів 2023 року, художників, що жили в минулих століттях (Іван Соколов, Фотій Красицький, Михайло Жук, Георгій Меліхов, Надія Лопухова, Віктор Пузирков, одеські художники Олександр Стіліануді, Герасим Головков, українська і французька художниця Марія Башкірцева та інші), а також про наших сучасників (Дмитро Жижин, Алла Крикун, одеський театральний художник Микола Вилкун). (Докладно: <https://www.facebook.com/odessa.ounb>).

13 жовтня в рамках договору про співпрацю між КУ «Одеська обласна універсальна наукова бібліотека імені М. С. Грушевського» та «Державним університетом інтелектуальних технологій і зв'язку» відділ юридичної літератури організував для студентів спеціальності «Журналістика» університету зустріч із головним юристом Одеського місцевого центру з надання безоплатної правової допомоги. У своїй консультації Микола Крутій висвітлив основні положення законодавства України про медіа, зупинився на специфіці роботи журналістів в умовах воєнного стану. Цікавою для присутніх була інформація про роботу центрів з надання безоплатної правової допомоги. До консультації приєдналися понад двадцять студентів на платформі ZOOM. На завершення зустрічі юрист дав індивідуальні консультації. (Докладно: <https://www.facebook.com/odessa.ounb>).

17 жовтня фахівцями Центральної бібліотеки КЗ «Публічна бібліотека Татарбунарської міської ради» в рамках щорічного навчання «Бібліотечна лабораторія» було проведено семінар-тренінг «Фахівці рекомендують». Під час занять були розглянуті нововведення 2023 року в бібліотечній справі. Найбільш нагальним питанням стали зміни в річних звітах, які вже вводяться цього року. Попрацювали над підвищенням ефективності в рекламно-іміджевій діяльності бібліотек громади. Практичною частиною роботи було питання «Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки. Паспорти до каталогів». Всім присутнім було надано

консультацію по технології списання літератури в бібліотеці (Докладно: <https://www.facebook.com/biblioteka.tatarbynary/>).

26 жовтня в бібліотеці-філії села Зоря Саратської селищної публічної бібліотеки читачам було представлено книжкову виставку: «Кожне слово українською – це цеглинка у фундаменті держави», яка висвітлювала питання значущості української мови, а саме, що вона одна з головних цінностей нашої країни, наша гордість і скарб. Українську мову неодноразово забороняли та намагалися викоринити, а над її носіями вчиняли геноцид. Наша мова пережила все це і зараз визнана однією з найкрасивіших мов у світі. День української писемності та мови – державне свято, яке було започатковано 9 листопада 1997 року указом президента «Про День української писемності та мови». Проте з 2023 року у зв'язку з переходом Православної церкви України на новоюліанський календар день пам'яті преподобного Нестора-літописця відзначають 27 жовтня. Тому президент Володимир Зеленський підписав указ №455/2023 про перенесення дати святкування Дня української писемності та мови також на 27 жовтня. (Докладно: https://www.facebook.com/bibliot22005?locale=ru_RU).

26 жовтня в Одеській обласній універсальній науковій бібліотеці імені М. Грушевського відбулась презентація книги «Український детокс» письменниці, поетки, акторки, менеджерки культури одеситки Олени Боришполец. «Український детокс» – низка оповідань та есе, головні герої яких тісно пов'язані з Одещиною, зокрема із самою Одесою й узбережжям Куяльницького лиману. Перед нами постають історії, що розгортаються в характерному природному й культурному ландшафтах, які дуже впливають на долі героїв, їхнє теперішнє та майбутнє. Застійні часи, у яких застрягла Одеса, залишки її краси, імперські та радянські злі привиди, що наближали трагедію великої війни України. Постійний пошук і втеча – з Криму до Флоренції через Херсон, з Одеси до Старобільська, Нью-Йорка чи Парижа. Людина розгублена. Що їй потрібно, аби рухатися далі? Як зізнатися собі в поразках і помилках, щоб подолати страх і біль? Наскільки багатогранною буває любов і нелюбов – до людини, до місця, де ти народився? Оповідання зливаються в єдине авторське висловлювання й утворюють одвічний лейтмотив повернення до себе. Оповідання написані на Одещині до 24 лютого 2022 року. Роботу над книгою завершено у Польщі влітку 2022 року за підтримки Інституту літератури (м. Краків), в цей час авторка грала в польсько-українській виставі «Життя на випадок війни». Говорили про книгу, авторка читала та відповідала на питання online. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/odeska-pysmennytsya-olena-boryshpolets-prezentuye-novu-knyhu-ukrayinsky-detoks-199949/>).

27 жовтня у День української писемності та мови працівники Савранської публічної бібліотеки та Будинку культури с.Осички разом з усією країною долучилися до написання традиційного радіодиктанту національної єдності. Мета радіодиктанту – об'єднати людей навколо України в усьому світі, а не перевіряти грамотність учасників

всеукраїнського флешмобу. Особливо важливо було об'єднати всіх наших земляків: тих, хто був змушений покинути свої домівки й виїхати за кордон, тих, хто лишився, попри небезпеку, й тих, хто перебуває на тимчасово окупованих територіях. Цьогоріч радіодиктант називався «Дороги України». Мова, слово – це те, що об'єднує людей, додає їм віри, мотивує. (Докладно: https://www.facebook.com/groups/1869818776526743/?locale=bs_BA).

27-28 жовтня Одеській обласній універсальній науковій бібліотеці імені М. Грушевського відбувся XXVII-й обласний фестиваль української книги пам'яті Михайла Грушевського «Безмежність української книги», що традиційно був організований Одеською обласною науковою універсальною бібліотекою імені М. Грушевського. Цьогоріч фестиваль був присвячений 125-річчю виходу у світ першого тому фундаментальної праці видатного українського вченого Михайла Грушевського «Історія України-Русі». Сьогодні для нас М. Грушевський своєрідним маркером, який означає собою питому Україну. Тому зрозумілою стає «живучість» фестивалю його пам'яті, що є майже ровесником нашої Незалежності, і вже двадцять сьомий рік поспіль залучає до участі в цьому святі громадськість області. Про роль Грушевського у становленні історичної науки України, про особистісні вподобання, сімейне життя, громадську діяльність, дружбу з Іваном Франком розповіла учасникам заходу виставка, створена в рамках проекту «Грушевськіана Львівського музею Михайла Грушевського» Комунального закладу Львівської обласної ради «Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові». Її представила харизматична і щира Софія Легін – вчений секретар цього музею. Про головну працю життя Михайла Грушевського «Історія України-Русі» (до 125-річчя виходу першого тому). Розповів Тарас Гончарук, доктор історичних наук, професор. «Підтримала» ці виступи книжкова виставка «Михайло Грушевський: відомі та невідомі сторінки життя». Цікавою для учасників фестивалю була й презентація біобібліографічного покажчика «Видатні державні та громадські діячі і правознавці України» (упорядник Зоя Бондаровська, завідувачка відділу юридичної літератури бібліотеки ім. М. Грушевського). Ще одним яскравим акордом фестивалю «Безмежність української книги» стали заходи до 160-річчя від дня народження Ольги Кобилянської. В Театральній вітальні відбулася неймовірно тепла зустріч за участі артистки Одеського українського академічного музично-драматичного театру імені В. Василька, заслуженої артистки України Галини Кобзар-Слободюк, яка представила моновиставу «Слово зворушеного серця» (сценарій Л. І. Федченко). Присутні також ознайомились з книжковою виставкою «Царівна української літератури Ольга Кобилянська» (з циклу «Золота колекція української літератури»). Зануритись у святкову атмосферу фестивалю допомогли студенти Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової Софія Ничай, Валентина Лупуляк та Руслан Єнютін. (Докладно: <https://www.facebook.com/odessa.ounb/>).

Духовно-релігійне життя

28-29 жовтня в Одесі відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Церква і віра як життєва позиція вільної людини». Конференція була присвячена 220-річчю від дня заснування громади святого Павла в Одесі. У Лютеранській церкві відбулося урочисте відкриття ювілейних свят. У рамках заходу було презентовано виставку «Матеріальна культура німецької громади XIX-XX ст. на Півдні України». Одеський муніципальний театр ім. О. Саліка подарував концерт європейської музики. Протягом двох днів проходили пленарні засідання конференції «Церква і віра як життєва позиція вільної людини», у якій взяли участь представники релігійних організацій України та європейських країн, місцевої влади, освітніх закладів. Також був організований круглий стіл «Лютеранство як спосіб життя». На завершення конференції відбувся концерт органної музики. Захід організували: релігійна організація «Церковне управління (єпископат) німецької євангелічно-лютеранської церкви України», Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/235234/>).

31 жовтня ситуацію щодо Спасо-Преображенського собору, який зазнав руйнувань внаслідок ворожого обстрілу 23 липня, обговорили в рамках робочої наради «Лабораторія відбудови України» (Італійська Республіка). Нарада відбулась за участі мера Одеси Геннадія Труханова, президента Фондації Трієнале Мілана пана Стефано Боєрі, президента Фондації Національного музею мистецтв ХХІ сторіччя пана Алессандро Джулі, заступника Голови Ради Міністрів, міністра закордонних справ та міжнародного співробітництва Італійської Республіки пана Антоніо Таяні та міністра культури Італійської Республіки пана Дженнаро Санджуліано. Як було зазначено, у Спасо-Преображенському соборі силами єпархії проводяться роботи з відновлення пошкодженої покрівлі, які вкрай важливо завершити найближчим часом. Однак для відновлення зруйнованих конструктивних елементів в південно-східній частині собору потребується проведення значних за обсягом протиаварійних робіт, на які вже отримано дозвіл. «Сьогодні дуже важливо виробити механізми, які б дозволили врахувати законодавчі норми обох держав та одночасно забезпечили можливість нашим італійським партнерам надати реальну допомогу у відновленні собору», – сказав мер Одеси Геннадій Труханов. Президент Фондації Трієнале Мілана пан Стефано Боєрі зазначив: «Одеса завжди була перехрестям культурної та комерційної співпраці, що є характеристикою відкритих для світу міст. Тож спільну роботу буде продовжено». (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/235250/>).

Кіномистецтво

01 жовтня у столиці Болгарії Софії відбулось урочисте відкриття фестивалю етнографічного та антропологічного документального й ігрового кіно «ОКО», місцем народження якого є м. Болград Одеської області. Уже вчетверте глядачі мали змогу поринути у світ кіно, етнографії та антропології, пізнати звичаї й традиції багатьох народів світу, зрозуміти для себе, хто є сьогодні героєм, зрештою, осягнути, що насправді герої – поруч, що вони серед нас. Цього року кінофест розширив класичну програму : стрічки змагатимуться за перемогу в міжнародних повнометражних та короткометражних конкурсах, а також у двох національних — українському та болгарському. Усі фільми по-новому відкривають світові Україну і відкривають світ для українців. Вони дають можливість відчутти повсякденне серцебиття малих і великих народів, спільнот, мешканців сіл та міст, підкреслюючи унікальність кожного з них і, водночас демонструючи те, що об'єднує людей – любов до землі, роду, традицій. (Докладно: <https://chornomorka.com/archive/22466/a-17051.html>).

02 жовтня в Арт Центрі імені Віри Холодної на Одеській кіностудії відбувся пенсійний кінофестиваль «Оksamитовий сезон». Літні й молоді люди поспішали в зал, їх зустріла виставка робіт (яка ж дивна вишивка!) Олександрів Ковальчук. А поруч – ще одна виставка. Це фотографії з домашніх архівів пенсіонерів та ветеранів ГО «Золота середина». А потім почалось дійство – сам кінофестиваль Пенсійний!.. Голова ГО Асоціації пенсіонерів та ветеранів «Золота середина» Валентина Туз відзначила: «Сьогодні ми відкриваємо наш кінофестиваль. Здається, вперше в історії кінематографа проводиться пенсійний фестиваль. Бо ж ми самі, пенсіонери, його придумали, самі над ним працювали, тепер от презентуємо за підтримки Одеської кіностудії та Одеської обласної ради. Сподіваємось, що пенсіонери з інших країн долучаться до нашого творчого досвіду, він стане дійсно міжнародним і щорічним! Якби ви знали, як в наші важкі часи літнім людям потрібна така арттерапія! Вона робить диво! Бо й ідея наша, і сценарій ми самі писали, і костюми шили. Ставали й операторами, й акторами». На фестивалі було представлено три короткометражні фільми. Перший – «Серцебиття» – документальний. Він і про ГО «Золота середина», які самі брали інтерв'ю, і взагалі про пенсіонерів Одеси... Про що стрічка? Здається, літні люди можуть все, навіть у самі важкі часи! Вони збираються, аби допомогти один одному, вони спілкуються, співають і танцюють, вирішують багато різних проблем і одружуються. (Докладно: <https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/vpershe-na-odeskij-kinostudii-pensijnij-kinofestival-oksamitovij-sezon>).

Клуби. Парки. Зоопарк

11 жовтня Одеський зоопарк відсвяткував своє 101-річчя. На святі було урочисто відкрито новий артоб'єкт, який подарувала зоопарку компанія АртБетон. Скульптура зроблена з бетону і відтворює міфологічне уявлення про світ тисячу років тому – плоску Землю на трьох слонах, черепаці та киті. Навкруги встановили три місця для сидіння у формі бочки, піратської скрині зі скарбами та у вигляді мушлі. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-odeskomu-zooparku-vstanovyly-novyuy-art-obyekt-zemlya-na-trokh-kytakh-ta-cherepasi-198950/>).

24 жовтня в Одеському зоопарку відвідувачі могли не тільки подивитися на тварин, але й взяти участь у зніманнях дитячого кіножурналу «Шарале». Цей проект на території зоопарку втілювала Одеська дитяча студія Joker. Це була весела історія про батьків та дітей. У головній ролі – директор зоопарку Ігор Беляков. Одеський зоопарк – популярне місце відпочинку та розваги для людей різного віку. Тут діти та дорослі можуть побачити екзотичних тварин, поглибити свої знання про природу та приємно провести час на свіжому повітрі. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/235157/>).

31 жовтня Одеський зоопарк запросив на жажливо веселе свято «День гарбуза, або Хелловін у зоопарку». На відвідувачів чекали жажливо-розважальна програма, жажливо-цікавий майстер-клас, жажливо-святкові фотозони у стилі Хелловін. Біля вогнища можна було послухати та розповісти містичні історії від екскурсовода та краєзнавця Биханової Тамари Павлівни. На зеленій зоні зоопарку було організовано ГарбузоФест. А також святкове частування, гарбузами тварин зоопарку. Одеський зоопарк зустрічав відвідувачів в образах відьом, привидів та іншої нечисті. Гостей запрошували прийти у жажливо-веселих костюмах, аби відсвяткувати Хелловін. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-odeskomu-zooparku-zaprosuyut-na-svyatkuvannya-khellouyina-200307/>).

Музеї. Пам'ятники. Охорона культурної спадщини

02 жовтня сповнилося 140 років від дня народження М. І. Жука. З цієї нагоди в Золотій залі Одеського літературного музею (ОЛІМ) відбулася презентація проекту «Михайло Жук – вісник Відродження», ініційованого Музеєм сучасного мистецтва Одеси (МСМО) і здійснений за підтримки Українського культурного фонду (УКФ). Він має чотири складові: однойменну літературно-художню виставку в Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького, онлайн-каталог, друк репринтних видань Жука-літератора і реконструкцію його керамічних виробів. У лаконічному вітальному слові промоутер проекту, директор МСМО Семен Кантор звернув увагу на його масштабності, розширенні кола партнерів і важливій ролі УКФ у втіленні задуму. Учасників проекту представила його координаторка і ведуча програми Марина Марухнич. Одне з центральних місць амбітного

задуму посідала виставка. Її кураторкою виступила провідна науковиця Національного художнього музею України (НХМУ) Олена Кашуба-Вольвач, спілкування з якою велося в онлайн-режимі. Кожен серйозний дослідник творчості Жука врешті-решт відкриває для себе, що крім символізму, ар-нуво чи конструктивізму, художник розвивав ще один модерний стиль – ар-деко у його радянському варіанті. До такого висновку прийшов автор цих рядків, працюючи над каталогом, цю думку, як з'ясувалося, ще у своїй дисертації висловлювала Ольга Школьна і цю тепер уже аксіому озвучила згадана Олена Кашуба-Вольвач. Причому це стосується як живопису, окремих зразків шрифтової графіки, так і кераміки митця середини 1920-х. Для Михайла Івановича цей стиль не був штучним, запозиченим, а закономірно витікав із логіки його стилістичних пошуків на стику модерну та конструктивізму. (Докладно: <https://chornomorka.com/archive/22467/a-17038.html>).

03 жовтня у в Одеському літературному музеї відкрилася ювілейна виставка «Вісник Відродження» відомого українського художника Михайла Жука, який працював в Одесі з 1925 року до кінця свого життя (1964), був проректором Одеського художнього інституту, викладав малюнок, графіку і кераміку та надихав студентів. Цьогоріч виповнюється 140 років від дня народження Михайла Жука. Довгий час його роботи були недоступними для широкої публіки. Зараз в одеситів і гостей міста є унікальна можливість побачити шедеври майстра, які зараз знаходяться в колекції Музею сучасного мистецтва Одеси. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/234875/>).

12 жовтня Одеський Будинок-музей імені М. К. Реріха (Велика Арнаутська, 47) представив XI міжнародну виставку дитячого малюнка «Світло світу дитинства». Музей видав повноколірний буклет до виставки, нагородив кожну дитину грамотою (а володарів трьох призових місць – і подарунками), розвісив яскраві, позитивні малюнки у двох залах. Професійне журі очолила відома художниця Галина Лекарева-Нікітіна. Живопис, колажі, акварель, гуаш, малюнки розповідають про Україну, світ тварин, улюблену маму та всю родину, передають уявлення дітей про Всесвіт. Є й творчі копії картин Миколи та Святослава Рерихів, яким виділено окремий стенд. Виставка чекає на глядачів, великих і маленьких. (Докладно: <https://vo.od.ua/rubrics/kultura/49439.php>).

13 жовтня культурна спільнота Одещини відзначила День художника, встановлений президентським указом 25 років тому. Свято означилося великою традиційною виставкою, добрим вітальним словом, різноманітними нагородами – кого чим – за відданість мистецтву, громадську активність... А передовсім — великим святковим вернісажем у виставковій залі по вул. Торговій, 2. Озираючись назад, можна сказати, що це чи не найбільша виставка з багатьох попередніх. Понад 150 своїх найкращих робіт малярства, графіки, скульптури, кераміки, виконаних у різних творчих напрямках, різних техніках, подали на цю виставку одеські мистці, картини висіли в три ряди – такої експозиції тут давно не бачили. Загальна тональність цього художнього зібрання талановитих творів – оптимістичний

погляд на світ, відсутність якоїсь пригніченості, хоч є й роботи на тему війни, про вірність національним традиціям. Радісна, світла виставка. Найдовше тривала церемонія вручення нагород: складалося враження, що відзначено всіх присутніх. Новенькі посвідчення отримали неофіти Спільки художників, щойно прийняті до організації, а також нові почесні члени – є тут і таке звання. На завершення редакторка газети «Вперед» Наталя Буковська подякувала за чудову виставку в Роздільній та подаровані тамтешньому музею роботи. (Докладно: <https://chornomorka.com/archive/22467/a-17046.html>).

14 жовтня в Одеському національному художньому музеї відкрилася виставка «Сонце заходу / Sol Occidens» Маргіт та Романа Сельських з колекції мистецтвознавця, академіка Європейської академії наук, мистецтв та літератури, почесного академіка Національної академії мистецтв України та заслуженого діяча мистецтв України Едуарда Димшица. В цьому році художникам виповнилося 120 років. Сформувавшись в міжвоєнні десятиліття спочатку під впливом Львівської та Краківської шкіл академічного живопису Маргіт та Роман беруть участь в художньому об'єднанні молодих львівських митців ARTES, яке акцентують майже всі актуальні на той час західноєвропейські течії в мистецтві. Навчання митців в Парижі на початку 30-х років на все життя збагатили їхню художню мову. Майстерні Фернана Леже, паризьке оточення Пабло Пікассо, багаторічне дослідження спадщини Барбізонської школи, Поля Сезанна впливали на їхню творчість до кінця життя. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-khudozhnomu-muzeyi-vidkrylasya-vystavka-sontse-zakhodu-sol-occidens-margit-ta-romana-selskykh-199137/>).

16 жовтня в Одеському музеї західного та східного мистецтв відкрилася виставка фоторобіт відомого одеського мандрівника та фотографа Сергія Онишко «Непал. Мій шлях до Евересту». Сергій пройшов дивовижний маршрут долиною Кхумбу та Національним парком «Сагарматха», від найнебезпечнішого аеропорту у Світі «Лукла» до Базового табору «Everest base camp». Фотограф піднявся на висоту 5649 м і здолавши гірську хворобу, зробив найскладніші у своєму житті світлини: карколомні вершини, глибокі ущелини, холодні льодовики, високогірні селища, а головне – люди, які змогли вести побут та знайти щастя за тисячі метрів над рівнем моря В експозиції представлено 28 крупноформатних світлин. Виставка присвячена сімдесятиріччю підкорення Евересту, найвищої вершини Світу, заввишки 8849 м, яке здійснили Едмунд Хілларі та Тенцинг Норгей 29 травня 1953 року. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-odeskomu-muzeyi-vidkrylasya-fotovystavka-serhiya-onyshko-pro-nayvyshchu-horu-u-sviti-everest-199249/>).

17 жовтня в Золотій залі Одеського літературного музею відбувся святковий концерт «Розповідає музика про все, що є на світі» Мистецької школи № 10 м. Одеси. Директор Департаменту культури, міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Одеської міської ради Іван Ліптуга привітав учнів та викладачів зі святом музики. «В Одесі успішно працює 21

школа мистецтва, яку ми підтримуємо. Ми пишаємось талановитими дітьми наших шкіл, які попри на складні умови та війну, вкладають душу в навчання. Україна – батьківщина талантів. І наше місто має продовжувати жити та розвиватися. Повинні працювати фонтани, рости квіти та вчитися діти. Сподіваюся, що всі наші таланти у найближчому майбутньому будуть представлені на спільному концерті у міжнародному центрі UNION», – сказав Іван Ліптуга. Святковий настрій слухачам подарували скрипалі, гітаристи, піаністи, вокальний ансамбль молодших класів «Веселі нотки», професійний ансамбль викладачів Мистецької школи № 10 м. Одеси, виконавши твори українських та європейських композиторів. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/235071/>).

23 жовтня в Одеському Національному художньому музеї відкрили виставку Бориса Айзенберга «Квіти за відвалами». Борис Айзенберг був художником та архітектором, власником одного з найкращих одеських розсадників рослин. 24 лютого 2022 року він добровільно вступив до лав ЗСУ та виборював нашу свободу у складі 28-ї окремої механізованої бригади «Лицарів Зимового походу». Борис героїчно загинув 13 липня 2023 року. Він врятував свого підлеглого солдата, встигнувши надати йому першу допомогу ціною власного життя. Квіти Бориса – це акварелі знятої на телефон природи під Бахмутом, які були написані в перервах між боями. Оформлена на кришках боекмплектів тендітна краса степу перетворилася на броню. Він поєднав абсурд та грубість війни з крихкістю вітальної сили природи. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-odeskomu-muzeyi-vidkryly-posmertnu-vystavku-robit-borysa-ayzenberha-yakyy-heroyichno-zahynuv-na-fronti-199781/>).

26 жовтня Дім Блещунова (вул. Польська, 19) відбулось відкриття виставки ілюстрацій «Птахи Супою» від Ольги Прокопенко. Серія з двадцяти двох робіт, виконаних лише за останніх пів року, створена для привернення міжнародної уваги до війни в Україні у рамках проекту «Озеро Супій». Озеро Супій розташоване на кордонах Київської, Черкаської, Чернігівської і Полтавської областей та стало і домівкою для багатьох рідкісних представників фауни, і точкою відновлення на їхніх міграційних шляхах. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-odesskom-muzeye-dom-bleshchunova-otkryvayetsya-vystavka-ptitsy-supoy-200035-1/>).

Образотворче мистецтво

12 жовтня на Дерибасівській в галереї просто неба «Воля не смерть» з'явився новий артоб'єкт на підтримку Ізраїля. Як повідомив куратор виставки Володимир Уманенко, одеський художник Ярослав Войцеховський намалював шестикінцеву зірку Давида з вписаним у неї гербом України. Поруч на івриті та українською написав слово «Разом». Малюнок з'явився в рамках 73-ї виставки «Воля не смерть». (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/na-derybasivskiy-zyavylosya-hrafiti-na-pidtrymku-izrayilya-199007/>).

19 жовтня в галереї Літнього театру Міського саду «#Artodessa» відкрилася виставка «Колаж+Асамбляж», на якій представили 80 робіт понад 50 художників та майстрів з Одеси, Чорноморська та Южного. Ідея проекту належить художнику та педагогу Олексію Маліку, який уже втретє проводить тематичну виставку у нашому місті. Участь у виставці колажів викликає великий інтерес як в авторитетних художників, так і у студентів, тому кількість робіт, запропонованих авторами, перевершила всі очікування організаторів. Колаж та асамбляж – сучасні та вкрай цікаві жанри художньої творчості. Матеріали, що використовуються у створенні цих артоб'єктів настільки різноманітні та химерні, що задуми авторів справляють сильне враження, дивуючи глядача масштабом уяви та креативністю. Метал, тканина, пластик, кераміка, реді-мейд, масляні фарби, папір – перелік матеріалів можна продовжувати нескінченно... В результаті з'являється колаж або асамбляж, в якому ідея та виконання притягують своєю неординарністю. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-halereyi-miskoho-sadu-vidkrylasya-vystavka-kolazhiv-ta-asamblyazhu-199507/>).

29 жовтня в Літньому театрі Міського саду відбувся «Осінній вернісаж». Одеські художники та майстри із різних міст України представили свої роботи: живопис, графіку, скульптуру, авторську кераміку, предмети декоративно-ужиткової творчості. Кожну роботу можна було придбати. Для відвідувачів провели майстер-класи з малювання та виготовлення колажів. Фото оприлюднив відомий одеський фотохудожник Олександр Синельников, який також взяв участь у заході. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-litnomu-teatri-vidbuvsya-vernissazh-mytsiv-200213/>).

Театрально-концертне життя

03 жовтня у самому центрі міста, на вулиці Садовій, 13, серед барів та кафе, відкрився маленький за фізичними розмірами (лише 36 місць), але великий за своїми планами театральний простір – лабораторія «Воля». 1 жовтня тут відбувся другий прем'єрний показ вистави «Відбій повітряної тривоги». Поки всередині суспільства точаться дискусії, чи потрібні кіно, театр та інші види мистецтва під час війни, чи має держава їх фінансувати і яку користь вони несуть громадянам, одеські художники пишуть картини, письменники – книги, а дехто шукає можливість творчої реалізації в театрі. Нова театральна лабораторія «Воля» об'єднала тих, хто хоче розвивати в нашому місті напрямок пластичної драми. «Відбій повітряної тривоги» – це перша вистава нового і незалежного колективу у новому ж просторі. Труп театру складається з дев'яти акторів різного віку та творчої долі. Деяких ви впізнаєте по ролях в кіно та академічних театрах, про деяких ви вперше почуєте. Наприклад, наймолодшій акторці Анастасії Нестор лише п'ятнадцять і вона робить перші кроки в театрі. Втім, колектив буде розширюватися, адже планів у засновників «Воли» багато. Саме тому до театральної лабораторії запрошують приєднатися всіх тих, хто бажає

спільноти однодумців, самовираження та оплесків. (Докладно: <https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/laboratorija-volja-shho-vidbuvaetsja-v-novomu-teatralnomu-prostori-fotoreportazh>).

05 жовтня одразу дві вистави, засновані на реальних оповіданнях очевидців (цей стиль має назву «вербатим»), були днями представлені одеським театралом. Показ документальної вистави «Бомбосховище: чи можливо вижити» відбувся в Одеському академічному театрі ляльок. Артмайстерня Bloom провела опитування сорока людей, які перебували під бомбардуваннями в Одесі, Херсоні, Гостомелі, Кривому Розі. Режисер Андрій Любов вважає, що постановка допоможе європейському глядачеві зрозуміти наших співвітчизників, які здобули досвід виживання під обстрілами. Герої вистави діляться своїми переживаннями, поглядами та надіями, перечекуючи повітряну тривогу в укритті. Елементи імерсивності, залучення глядачів у дійство, використовуються дозовано, м'яко, лише один раз, і то ненадовго, виводять на сцену чоловіка та жінку з публіки, аби позувати для портрета. Так, у бомбосховищах ще й малюють! (Докладно: <https://vo.od.ua/rubrics/kultura/49420.php>).

06 жовтня в Одеській обласній філармонії ім. Давида Ойстраха відбувся авторський концерт Володимира Зубицького «За Україну помолось», присвячений 70-річчю композитора, баяніста і диригента, вихованця Київської національної музичної академії, учня М. Скорика (клас композиції) та В. Бесфамільного (баян). У концерті, під орудою Дмитра Радика (1-е відділення) звучали Національний одеський філармонійний оркестр (головний диригент і художній керівник, народний артист України Хобарт Ерл) і Народна академічна хорова капела імені Павла Чубинського (художній керівник Дмитро Радик, Київ). Розпочався вечір хвилиною мовчання у пам'ять про загиблих синів і дочок України під час російської агресії. Концертна програма, де помітне місце посідали хоровий спів й акомпанемент баяна, запам'ятався своїм незвичним тембром, специфічним вилученням звуку та темпоритмом. Лірика і епос, трагічне і величне справили незабутнє враження на присутніх. Нового, масштабного лірико-драматичного життя набула й відома мелодія лемківської пісні, де загибель окремої людини виростає до вселенської катастрофи. У цій музиці втілені також тема боротьби і мужності, волі українців до перемоги. (Докладно: <https://chornomorka.com/archive/22467/a-17042.html>).

10 жовтня 20 мисткинь та митців із Запорізької, Миколаївської, Херсонської та Одеської областей стали учасниками Стипендії імені Антонена Арто. Залучили мисткинь та митців, які проживають або родом зі згаданих областей для пошуку нових форм в напрямку театрального та перформативного мистецтва. Фокусною темою став південь України. Програма підтримала експериментальні роботи в камерному форматі, стали основою для майбутніх більших проєктів. Відібрані учасники взяли участь в тижневому воркшопі в Одесі. За результатами роботи над ідеями 5 людей або команд отримали стипендії в розмірі 35 000 гривень для реалізації проєктів. У

грудні відбудеться презентація work in progress. Стипендію імені Антонена Арто засновано фондом proto produkcija та лабораторією сучасної опери Opera aperta. Спеціальний конкурс для півдня відбудеться у межах програми «Cultural Bridges: support of cultural figures from Southern regions of Ukraine», що реалізується організацією «Інша Освіта» за підтримки проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Зміцнення громадської довіри в Україні» (UCBI). (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/odeskym-myttysam-proponuyut-stypendiyu-u-35-tys-hryven-na-stvorennya-performatyvnoho-mystetstva-198891/>).

10 жовтня театр «Маски» відзначив 20-річний ювілей. Два десятиліття тому в приміщенні колишнього кінотеатру «Дружба» відкрився унікальний культурний центр - театр комік-трупі «Маски» під назвою «Будинок клоунів». Тоді до відкриття театру було приурочено прем'єру поетичної комедії Бориса Барського у постановці Георгія Делієва «Отелло». Всі ці роки театр радував глядачів новими постановками, такими як: «Дінер-шоу», «Нічна симфонія», «Орфей та Еврідіка», «Вечір поезії Б. Барського», щорічними акторськими «Капустянами». 8 жовтня, до дня народження театру, відбулося одразу дві масштабні події. По-перше, Укрпошта випустила та погасила марку, присвячену легендарному театру «Маски». Придбати її можна безпосередньо в театрі. По-друге, відбулася прем'єра оновленої вистави «Моцарт і Сальєрі», яку перестали грати після того, як пішов з життя друг, композитор та актор Юрій Кузнецов, автор музики до цього спектаклю. Йому і був присвячений вечір. «Моцарт і Сальєрі» - кримінальна комедія з життя пізнього середньовіччя. Вистава насичена гумором ліричної поезії Б. Барського, блискучою акторською грою Валерія Швеця, хореографією Ірини Глушакової, піснями і музичними джазовими імпровізаціями у неймовірному виконанні Вадима Бессараба, – спектакль на очах публіки м'яко перетворюється на шоу, не даючи нікому з глядачів можливості залишитися байдужим. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/234979/>).

12 жовтня «Не сподівайчись на мрію» – так називається представлена в Одеському академічному театрі музичної комедії імені М. Водяного (ОАТМК) лірична комедія. Прем'єра відбулася на новій сцені театру, яка має дуже влучну назву – «На висоті». Все – на висоті. Мала сцена театру – щось зовсім нове, причому в усіх сенсах. Назва нової сцени повністю збіглася з представленою виставою. Так, дійсно, все – на висоті. І сама комедія (лібрето Євгенії Мішанкіної), і акторська гра, і незвичність для глядача, якому немов запропоновано увійти у квартиру, де відбувається дійство, стати його співучасником, «приміряти» все, що відбувається, на самого себе. Такий був задум (знову ж таки – на висоті!) режисера-постановника вистави – соліста театру заслуженого артиста України Олександра Щесняка. Ні звичної театральної завіси (у Музкомедії!), ні оркестру, ні балету, ні хору... Але ж яке глибоке поглинання у найтонші, такі складні лабіринти душі, де тихі сльози майже непомітні, а страждання приховуються за посмішками! Віра, Надія Любов... Три героїні з іменами, в

яких – сама суть вистави. І Олександр, який одного разу з'являється у затишній квартирі с серветками та щедро розписаним посудом...«Ця вистава – про вічне», – так сказав за кілька днів до прем'єри режисер-постановник Олександр Щесняк. (Докладно: <https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/z-virojudadijeju-ta-ljubov-ju-v-odeskij-muzkomedii-prem-iera-lirichnoi-komedii-na-novij-sceni>).

13 жовтня в українській музичний простір поповнився новим альбомом «Skovorodance», в якому музиканти спільно з Харківським літмузеєм переосмислили поетичну творчість визначного українського філософа та поета Григорія Сковороди. Цей проєкт презентували в Одесі його організатори та особисто Сергій Жадан зі своїми друзями – Іреною Карпою, музикантами гурту «Жадан і Собаки». Головна ідея проєкту – показати, що погляди філософа можуть об'єднати українців у різних куточках країни та що ми заслуговуємо жити щасливо, навіть в умовах війни. До альбому увійшли 12 треків, 11 з яких написані на слова Григорія Сковороди зі збірки «Сад божественних пісень». Автором тексту для ще одного треку став Сергій Жадан. Саунд-продюсерами платівки виступили українсько-німецький музикант і діджей Юрій Гуржи та тернопільський мультиінструменталіст і звукорежисер Лесик Омодада. Загалом над альбомом працювали понад 35 музикантів, серед яких — Ірена Карпа, Олег Каданов, Галина Печеніжська, Сергій Савенко, Юрек Якубов, Frank London та інші митці. (Докладно: <https://odessa-life.od.ua/uk/article-uk/diskoteka-skovorodi-sergij-zhadan-v-odesi-prezentuvav-novij-muzichnij-albom-fotoreportazh>).

22 жовтня в Одесі відбулися гастролі Першої сцени країни – Київського Національного драматичного театру імені І. Франка. На сцені театру Музкомедії показали виставу «Три товариші» (за мотивами однойменного роману Е.М. Ремарка) із зірковим складом акторів. Вистава «Три товариші» – це перше звернення театру до творчості Еріха Марія Ремарка (1898-1970). Основною темою його романів є історія «втраченого покоління», соціально-політичні проблеми, якими жила Європа між двома Світовими війнами, а прообразами героїв ставали друзі та рідні з близького оточення. Сюжет роману «Три товариші» (1936), який продовжує тему «втраченого покоління», розгортається в Німеччині у 1928 році. Троє друзів, які пройшли Першу світову війну – Роберт Локамп, Отто Кестер і Готфрід Ленц – тримають невеличку, малоприбуткову автомайстерню. Перипетії їхнього життя, кохання Роберта до молодої Патриції Хольман, спогади, від яких не можуть отямитися головні герої, власне, всі події роману пов'язані та розгортаються на фоні економічної, політичної кризи в міжвоєнній Німеччині. Режисер-постановник – Народний артист України – Юрій Одинокій - режисер багатьох видатних вистав. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-odesi-kyivskyy-teatr-imeni-i-franka-pokazhe-vystavu-try-tovaryshi-za-remarkom-198684/>).

30 жовтня пройшов традиційний «Осінній вечір у філармонії». Композитори минулого переживаючи сильні емоції намагалися зв'язати їх нотними знаками, зберегти той самий відблиск серця. Увечері музика великих композиторів з'єдналася з почуттями минулого і вони проявилися, на коротку мить набули форми. У невірному відсвіті свічки камерний зал філармонії наповнився видіннями, емоціями та відображеннями минулих епох. У програмі звучала музика видатних композиторів минулого, а також незвичні поєднання звучання кларнету та клавесину. (Докладно: <https://culturemeter.od.ua/uk/v-odeskiy-filarmoniyi-zaprosuyut-na-kontsert-osinniy-vechir-u-filarmoniyi-200291/>).

Фестивалі. Конкурси. Свята

01 жовтня в Одесі стартував поетичний фестиваль-конкурс «Нова Одіссея» для одеських школярів віком від 6 до 17 років. До конкурсу приєдналася літературна студія «Літера» для дітей з інших міст України, що опинилися в Одесі внаслідок повномасштабної російської агресії. Захід був покликаний сприяти розкриттю творчого потенціалу дітей у написанні поезій та інтегрувати учасників у літературну спільноту Одеси та України. 21 жовтня школярі з Одеси та інших міст України - учасники поетичного фестивалю-конкурсу «Нова Одіссея» відвідали Одеський зоопарк. Директор зоологічного парку Ігор Беляков провів для школярів екскурсію. Відвідувачі дізналися багато цікавих історій про тварин, які живуть у зоопарку, а також могли поспостерігати за показовим годуванням тигрів. Крім того, учасники конкурсу слухали вірші про тварин від одеських поетів. Маленькі учасники конкурсу заримували майже всіх тварин, яких зустріли у зоопарку. Прийняття робіт на літературний конкурс «Нова Одіссея» триває. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/235147/>).

05 жовтня року в Івано-Франківську та Івано-Франківській області проходили культурні заходи XVII Всеукраїнського благодійного мистецького проекту «Молодь за Україну» на підтримку Збройних Сил України. У проєкті взяли участь творчі колективи Одеського міського центру хореографічного мистецтва – ансамблі танцю «Дитинство» та «Сузір'я». Вихованці ансамблів представили яскраві та емоційні хореографічні композиції, продемонстрували високий рівень виконавської майстерності та артистизм. Організатори заходів вручили всім учасникам пам'ятні дипломи та подяки педагогам-хореографам за виховання патріотизму та національної свідомості у дітей та молоді, популяризацію української хореографії. У рамках проєкту юні одесити мали можливість поспілкуватися та обмінятися досвідом з іншими учасниками, а під час подорожей та екскурсій поглибили свої знання про культуру, історію та традиції нашої України. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/234988/>).

12 жовтня народний художній колектив ансамбль народного танцю «Барвінок» Одеського будинку дитячої та юнацької творчості «Тоніка» у складі 48 вихованців взяв участь у Міжнародному фестивалі танцю «Рапсодія

дитинства» в м. Кишинів (Молдова). Одесити представили глядачам танці: «Рушники», «Карпатський», «Буковинський» та «Плескач». За яскраві виступи творчий колектив нагороджений дипломом та кубком. Також юні одесити разом із представниками інших країн долучилися до урочистої ходи містом. Через молодіжну творчість юні танцюристи формують позитивний імідж України у світі, зміцнюють міжнародні зв'язки. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/235045/>).

17 жовтня в Одесі пройшли благодійні акції талановитих митців. Так, відбувся творчий благодійний ярмарок студентів ОХФК ім. М. Б. Грекова «Grechka». Асоціація жінок України «Дія» разом зі студентами Одеського художнього фахового коледжу ім. М.Б. Грекова влаштувати благодійний ярмарок «Grechka»: «Перше Свято Мистецтва» від студентського самоврядування в Літньому театрі. Майбутні художники, скульптори, дизайнери представили на ярмарку свої вироби для збору коштів на допомогу ЗСУ. Під час ярмарку пройшли майстер-класи: з живопису, розпису глиняного декору, петриківського розпису на шоперах та дерев'яних дошках. Також відбувся концерт, працювали фотозони, а учасників пригощали тістечками та теплим чаєм. Всі зібрані кошти були перераховані на потреби ЗСУ. У Кафедральному соборі Святого Павла (Кірха) відбувся благодійний концерт класичної музики «Вітражі осені» камерного оркестру Black sea orchestra. Оркестр грав відомі класичні твори під керівництвом віртуозної диригентки Олесі Пістової. У програмі пролунали твори композиторів епохи бароко та віденського класицизму. (Докладно: <https://omr.gov.ua/ua/news/235050/>).

ХРОНІКА культурного життя Одещини [Текст] : інформ. огляд за матеріалами преси, Інтернету та неопублік. док. / Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського, Від. інформації з питань культури, мистецтва та зв'язків з громадськістю ; [підгот. та комп'ют. набір О. Л. Попова ; ред. О. М. Ласкевич ; відп. за вип. О. Л. Попова]. – Одеса, 2023. –

Вип. 10 (жовтень 2023). – 2023. – 16 с. ; 15x21. – 10 прим.: б. ц.